

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Csokonai-ünnepély. A debreceni ev. ref. főgimnázium önképzőköré január 22-én a főiskola dísztermében a főgimnáziumi zenekar és énekkar közreműködésével, Csokonai halálának száz éves évfordulója alkalmából irodalmi ünnepet rendezett, melynek műsora a következő volt: 1. Csokonai: «A tihanyi echóhoz». Előadta a főgimn. énekkar. 2. Megnyitó beszédet tartott dr. Csűrös Ferenc, az önképzőkör felügyelő tanárja. 3. a) Lassú magyar. b) Verbunkos: Lavottától. c) Verbunkos: Csermáktól. Előadta a főgimn. zenekar. 4. Balla Bertalan szavalt. 5. Peleskey Sándor, az önképzőkör elnöke emlékbeszédet mondott. 6. Tatay Zoltán, a zenekar elnöke saját Csokonai-indulóját játszotta el. 7. Pánczél József szavalt. 8. Bihari verbunkja. Búcsúzó Ruzicskától. Előadta a főgimn. zenekar.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Itália. Berzeviczy Albert ezen a címen második kiadásban bocsájtotta közre Olaszországról szóló útirajzeit és tanulmányait. Bennünket igen érdekel ez a könyv, már annál is inkább, mert nincs is tőlünk messze Olaszország s így könnyen lerándulhatunk a műkincsek hazájába. Berzeviczy könyve a legélvezetesebb könyvek egyike, melyet eddig Olaszországról írtak. A finom érzékű és ékes tollú író Veronán, Vicenzán, Páduán, Velencén, Ferrarán, Ravennán, Riminon, San-Marinon, Nápolyon, Rómán és igen sok, a művészet szempontjából nevezetes helyen vezet át bennünket és mindig arra irányul a figyelme, hogy mi a tanulságos, mi a szép. A műemlékek iránt igen finom az érzéke s kiváltképpen ezáltal érdemli meg figyelmünket, hogy a régi korok műremekeit, melyeket különben díszes képekben is bemutat a szép könyv, igen világosan és érthetően magyarázza meg. Nem kedveli a nagy közönség előtt ismeretlen kifejezéseket, hanem mindent szépen, élvezetesen mond el, úgy, hogy könyvét nem is tesszük le addig, míg el nem olvastuk. Nyelvének magyarossága, könnyed folyása, az elbeszélés menetének érdekessége a könyvnek mind olyan jeles tulajdonsága, mely a szerző tollát dicséri.

Végül meg kell még emlékeznünk a kiadó társulatról, a Franklin-Társulatról, mely Berzeviczy könyvét a lehető legpazarabb díszben adta ki. A nagy negyedréti könyvet százkilenevenhárom kép díszíti. Az «Itália» finom pergament kötésben kapható minden könyvkereskedésben; ára 12 korona. — Mai számunkban a szép könyvből mutatványt is hozunk.

FEJTÖRŐ.

Számítási kérdés:

Melyik az a szám, melynek harmadrésze és hatodrésze összesen 150-et ad eredményül? (Balázs Ernő.)

Történelmi kérdés:

Ki volt Thököly Imre nevelője és későbbi kancellárja, ki Thököly bukása után Munkács várát Zrínyi Ilonával védte, de azután ő volt az, ki a várat a császáriak kezére játszotta? (H. Nagy Jenő.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 február 12.

17. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: Az a szám 12. — Irodalom-történelmi kérdés: Csokonai Vitéz Mihály; Dorotty. — Kocka-rejtvény:

a	r	a	n	y
r	e	g	e	
a	g	á	r	
n	y	e	r	s

Képrejtvény: Azok a szerencések, kik nincsenek a szerencsére utalva.

Helyesen fejtették meg: Günther Tivadar, Hauer E., Mesa Lajos, Munk Albert és Andor, Fölföldy Sándor, Wilhelm Artur, Nord Frigyes, Borecsizky Béla, Német Vince, a szolnoki polg. fiúisk. önképzőköré, Thirring Gusztáv, Pois István, Fischl Tibor, Simkó Oszkár, Dávid József, Némethy Károly, Holbesz Aladár, Szabó Gyula, Vértessy Ferenc, Fodor János, Szabó János, Kleiszl testvérek, Kácsor Dezső, Lieskő Andor, Kuzma Albert, Furgyik Kálmán, Poleretzky János, Bakoss Gergely, Lövinger Károly, Fizély Imre, Schnürmacher Oszkár, Kempfner Gyula, Kossuth Károly, Vojnich Guidó, Csorba Tivadar, Geréb Andor, Reményi József, Dala Károly, Grosz Ágoston, Kende Dani, Kormos Zoltán, Radó István, Barta Pál, Markbreit Imre, Baja Benedek, Havas Péter, Sándor István, Baumgarten Andor, Balázs Ernő, ifj. Várady Miklós, a debreceni országos tanító-árvaházi nagy fiúk, komádi Tarsoly Gergely, Zsigmond Hugó, Imre Lajos és László, ifj. Zurányi Gyula, Bihar Aladár, Milutinovits Corinna, Ungár Sándor, Steiner János Jenő, ifj. Botka Béla, Horvát László, Friedmann Aladár, Lövenstein Gusztáv, Steiner Marcell, Pászthory Ödön, Reitzer Miklós, Fancsovits István, Wágner Imre, Greesner Jenő, Fittler Imre, Hollósy Kornél, Lefkovicz Vilmos, Vetrő Béla, Hanke Géza, Veres László, Kann Imre, Schweitzer Oszkár, Domján Jenő, Zwilling József, László Béla, Kovács Kálmán, Szemző István, Mattanovich Csaba, Hidvéghi Pál, Popovics Béla, Stern Imre, Móríz Sándor és Károly, Taubinger Zoltán, Nagy Bertalan, Beyer Oszkár, Marschang Aladár, Rosemberszky Ödön, Nagy István, Kalisch fivérek, Névtelen.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Virág Palkó) a debreceni országos tanító-árvaházi nagy fiúk nyerték meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

F. B. (Budapest). A Franklin-Társulat kiadásában jelent meg, de kapható minden hazai könyvkereskedésben. Ára 5 kor. — **Omega.** Nem közölhetjük. Tendenciája nemes, de stílusa nem eléggé fejlett. A nyomdafesték dícsőségére még ne vágyakozzék, ráér erre, hiszen még olyan nagyon fiatal! — **M. N.** Örvendünk, hogy a T. L. annyira tetszik. Az ismeretterjesztő cikkek ezentúl még változatosabbak és érdekesebbek lesznek, mert mi nemcsak a szórakoztatást tűztük ki lapunk céljává. — **M. O.** (Budapest). 1. Minden esztendőben egy díszesebb könyvjegyzék jelenik meg karácsony héten. 2. Az önképzőkör titkára szokta a jelentést be- küldeni. 3. A délutáni órákban.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Égész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

IZENET A MÁSVILÁGBÓL.

Elbeszélés

a magyar szabadságharc idejéből. Írta Teveli Mihály.

— Bátyám uram, adja ide azt a proklamációt! Sietős a dolgom, tizenkettőre a táborban kell lennem.

Együtt mentek mindhárman a nagy szobába, melynek egyik sarkában állt a pajzsot tartó orosz-lánal díszített, embermagasságú almárium. Egy-két rozsdás kard szégyenkezett ott a vöröshagyma dísztelen társaságában, a másik oldalon pedig egy molyette Corpus Juris, meg vedlett fedelű Pariz-Pápai tetején feküdt az a proklamáció, mely a lázadók elnyomatásáról szólt.

— Ez az! Hogyan került ide? Tegyenek őszinte vallomást, talán nem kell a végletekig mennünk.

— Nem bizony, Laci öcsém, kár volna. Itt van, oda adom, úgy, ahogy kaptam. Mondom, hogy szalonnát pakoltam nekik ilyenekbe, ez az egy felesleges volt, azért dugtam ide. Úgy volt-e, fiam?

A fiú ráhagyta, hogy úgy volt.

— Jöjjenek ki velem katonáimhoz!

Olyan erélyesen volt ez mondván, hogy ellenállásról szó sem lehetett. Az ilyen hang engedelmességet követel.

Megálltak a tornácon, szemben a huszárokkal.

László hadnagy «Vigyázz!» szavára a huszárok mindmegannyi lovasszoborként helyezkedtek el. Merev, marcona tekintetüktől a fiatal házigazda majdnem rosszul lett s ha nem fogja hóna alatt László, még összerogyott volna.

— Az árulás gyanúja nehezedett az én atyafiamra, — így szólt László messzedörgő han-

gon huszárjaihoz. — Vértess Péterre és Sándorra. Azért jöttünk ide, hogy megtudjuk az igazat. Kérdezem itt, katonáim előtt, ártatlanok vagytok-e a hazaárulásban?

— Ártatlanok vagyunk, — suttogá mindkettő.

— Esküdjetek meg itt az Isten szabad ege alatt, hogy ebben a tekintetben nem terheli lelketekeket bűn!

Öt-hat kínos másodperc után elnyögte az öreg:

— Esküszöm!

A fiú is követte atyja példáját.

A huszárok dörgő «Éljen!»-e reszkettette meg az ünnepélyes esendőt. Ekkor László mindkettőt magához ölelte, bocsánatot kért tőlük, hogy alkalmatlanokodott s el akart búcsúzni.

— De talán előbb megabakoltatjuk a lovakat, — marasztalta Vértess Péter. — Hosszú az út Adonyig, ki se bírnák. A huszároknak is jó lesz kis frissítő.

— Gyere Laci, kocintsunk egyet. — biztatta Sándor is, de annyi hidegséggel, hogy a hadnagynak nem igen jött kedve a maradásra. A katonákra való tekintetből azonban mégis ott maradt, míg megetetik, megitatják a lovakat s maguk is megpihenjenek.

Kilenc óra volt, mikor elindultak a Kérészpusztáról.

László még a hídról is integetett rokonainak, sajnálta őket, hogy talán ártatlanul szenvedtek most, talán csak boszú műve volt a meggyanúsítás. A tornácon is integetett egy kéz: az öregnek esontos keze, mely az «Isten veled!» után azonnal ökölbe szorult. A kíséző szót már nem hallotta senki, csak a fia. A többi mind színlelés, tettetés volt; őszinte csak ez a három szó volt:

— Ezért meglakolsz, kölyök!

V.

Sukorónál.

Keszthelynél még csak ötezren voltak honvédek, a Velence tavánál már tizenötezerre rúgott a számuk s a háttérben ott emelkedett a felkelők kasza-erdeje.

Jellasicsnak mégegyszer annyi katonája volt. Amazok elkeseredett védelemre, ezek kétségbeesett támadásra készen. Azt hitték, hogy amilyen könnyedén bevonultak Székesfehérvárra, olyan egyszerű sétatűt vezet Budára is.

Kissé csalódtak számításukban.

Móga altábornagy nem nagyon bízott ugyan az újonc magyar seregben és Sukoróról Martonvásárra akart visszavonulni; a sukorói templomban tartott haditanács azonban másképpen határozott. A magyar kormány két biztosa felolvasta az országgyűlés végzését, melynek értelmében: az ország elvárja a vitéz hadseregtől, hogy ne a pesti, hanem a zágrábi utat mutassa meg az ellenségnek.

A hadi tanácsban eleinte szinte kiegyenlíthetetlennek látszó nézeteltérés merült fel, Móga már kardját is leoldotta s odavágta az asztalra. Csak Batthyány határozott közbelépésére vette vissza. Kiadta a rendeletet, hogy a sereg harci rendben álljon fel.

Móga kiadta a rendeletet, hogy a magyar sereg nyugton maradjon, míg a horvátok nem támadnak.

Kezdetben csak az előőrsök ingerelték egymást; reggeltől kezdve tizenegy óráig puffogtak egymásra. Az országút mind a két részén felállított magyar sereg már alig várta, mikor kerül rá a sor.

Megtörtént az is. Jobb szárnyunkat érte a legerősebb támadás. Kemény három órai munkába került, míg Ivánka őrnagy önkénteseinek, a Wasa- és Erneszt-féle zászlóaljainknak, meg a Miklós-huszároknak sikerült a tolnai nemzetőrség segítségével visszaverniök a támadást. Azután jöttek Lovas-Berény felől a megkerülő ellenséges hadak. Ezek is pórul jártak.

A derékhad kezdett működésbe jönni.

Fiatal tüzeink felvontattak egy üteg ágyút egy dombra, célbavették a támadó horvát zászlóaljakat s olyan pusztítást vittek végbe soraikban, hogy kénytelenek voltak négyszer is visszavonulni.

Ötször is jöttek, mert hátul Jellasics várta kartácstűzzel a megfutamodókat; gondolták ma-

gukban, mégis csak jobb lesz a mi ágyúink ellen rohanni, mint saját pajtásaiktól szégyenletes halállal kimúlni.

Csak hogy most már gyalogságunk és lovasságunk is segített a tüzeinknek.

László vakmerő bátorsággal vágatott elül. Átugratott az országút mellett húzódo árkon, a többi utána és oldalt támadta az újra előretört horvát gyalogságot.

Nem törődtek a szuronyokkal. Az hegyes, a kard azonban élesebb.

Pákozdi felé tágasabb, gondolták magukban a horvátok s kezdtek tőlük telhető gyorsasággal hátrálni.

Hagyták volna szaladni.

László azonban nem tágitott. Egy ágyút akartak a horvátok átvontatni egy hidon. Oda vágatott egy századdal. Itt volt az utolsó harc, a legelkeseredettebb küzdelem. Már a hidon voltak a mieink, mikor László lehanyatlott lováról s beleesett az árokba.

Két tolnai nemzetőr akad rá. Elaléltan feküdt a sok vérvesztéstől. Nem hallotta már pajtásainak örömmujongását, nem látta a horvátok futását Pákozdi felé. Sötét éj borult szemére, csak vontatott, hosszú szünetekben ziháló melle árulta el, hogy még van benne élet.

A két nemzetőr először is felgombolta a szegény pajtás dolmányát, leoldotta övét és kardját s míg az egyik a szomszéd csermelyből hozott vizzel locsolta, a másik szeretettel hajolt föléje.

— Hadnagy úr, hadnagy úr! Nézzen csak ide, nyissa ki szemét.

Hiába biztatták; csak úgy tetszett, mintha szabadabban lélezett volna.

Látták, hogy gyors segítségre van szükség. Jöttek éppen egy hordágygyal, ráfektették, betakarták köpönyegével s bevitték Sukoróra, ahol a faluban nem régen letelepedett nyugalomba vonult orvos megvizsgálta sebeit.

Balcombjába fűrődött a golyó. Nem volt elég ereje, hogy kárt tegyen a csontban, tehetetlenül kellett a húsbá visszahanyatlania. Az orvosnak nehéz munkája volt, míg megtalálta és kivette. A saját házában gyógykezelt, mert ha elhanyagolják vagy nem tartják a sebet tisztán, vérmergezés támad és akkor menthetetlenül elveszett.

Az orvos unokája, a 13 éves Irénke ült László mellett, mikor nagyatyjának másutt volt dolga. Nagyanyja a szomszéd szobában ápolt két nemzetőrt. Nem volt szabad a honvéd bácsihoz beszélnie,

csak vigyáznia kellett rá. S ő olyan szívesen tette ezt. Talán az a bácsi is olyan árva, mint ő.

Negyednap azonban a reggeli órákban még sem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze:

— Honvéd bácsi, jobban van már?

László igenlőleg bólintott.

— Itt volt ma két katona, levelet hoztak.

A beteg intett a kis lánynak, mire az beszaladt nagyatyja dolgozószobájába s onnét az asztalról kihozta a pecsétes levelet. László kézmozdulattal jelezte, hogy bontsa fel. Irénke szótfogadott. El is olvasta fennhangon:

Önt a sukorói ütközetben tanúsított vitézségeért ezennel kinevezem főhadnagynak.

Móga, altábornagy.

Nyugodt lelkiöröm tükröződött László arcán. Már nem is feküdt behúnyt szemmel, látni akarta, hogy mások is osztoznak-e örömeiben.

Egyetlen tanúja volt a kis Irén, az vele érzett. Talán még a főhadnagyi rangnak sem örült úgy, mint annak a könnyeseppnek, mely az ártatlanság szemében megcsillant.

Ettől a perctől kezdve napról-napra mindinkább javult. Elállt a vérzése, ereje, mely ugyan-csak fogytán volt már, lassan visszatért. Egy-egy rózsácska is feltűnedezett már a sápadt arcon. Nem is részesült ilyen gondozásban senki; még a székesfehérvári kórházban sem dédelgethették jobban a beteg honvédeket.

Szinte restelte, hogy terhére kell lennie a jó orvosnak. Gondolkozott is, mi módon kimélhetné meg őket. Végre, hosszas kérés után megengedte neki az orvos, hogy levelet irasson rokonainak; de azt kikötötte előre is, hogy elvitetni most nem engedi.

Irénke írta a két levelet, úgy, ahogy László tollbamondta.

Az első testvérének és sógorának szölt. Megírta nekik, hogy a javulás útján van, hogy nemsokára meglátogatja őket, mert legalább 3—4 hónapig nem szabad magát megerőltetnie. Ott-hon fogja fáradságát kipihenni.

Akár azt is megírhatta volna nekik, hogy jöjjenek érte; úgy sem jöttek volna, mert a levelet, melyet Zalamegyén keresztül szállítottak, ütközben elfogták. Meg aztán más okuk is volt otthon maradni.

A második levelet kérész-pusztai nagybátyjának írta. Hogy túl van már a veszedelmen, hogy nemsokára meg fog válni a sukorói orvos házából. Áldja meg az isten ezt a családot. S le-

hetséges, hogy hazafelé utaztában meglátogatja őket is, de csak úgy, ha addigra jól megerősödik.

— Soká lesz az még, főhadnagy bácsi, jegyzé meg Irénke; azt mondta az apa, hogy december előtt nem engedjük haza.

*

Ez a levél rendeltetése helyére érkezett és nagy volt a hatása.

Az öreg Vértés kapta kézhez. Este hozta a gyalogposta s nyomban behívta Sándort az almáriumos szobába, ahol nem szokott más lélek megfordulni, csak ők ketten, meg talán az anyjukom hazajáró lelke siratja itt a család pusztulását.

— Te Sándor, ide figyelj! Laci irt Sukoróról, ahol betegen fekszik. Már jobban van. Én elmegyek, ide hozom őt. Érted?

— De mondtam már múltkor, hogy ki nem állhatom.

— Csend! Úgy lesz, ahogy én mondom. Nekem nagy tervem van vele. Nem is árulom el most, te még elügyetlenkedné a dolgot. Január elsejéig 60,000 forintot kell fizetnünk, különben kiteszik a szűrünket innét. Érted?

— Hm, aztán?

— Szamár vagy.

A fiú igent sunyított.

— Még te is! Hát nem te kerültél annyi pénzembe, hogy ha az egy garmadában volna, megfizethetném az adósság hatodik részét. Paripa kellett neked Fehérvárott, két nevelő, minduntalan 100—200 pengő az adósságodra. Meg az anyád, isten nyugosztalja, mennyi pénzembe került.

— Meg a kártya, vágott közbe a fiú.

— Mindjárt beragasztom a szádat. Hát arra is költöttem, meg szép lovakra is. Sándor fiam, folytatá szelidebb hangon, ne tegyünk mi egymásnak szemrehányást, viseljük el közösen sorsunkat. Én holnap elmegyek Sukoróra. A Jancsi kocsist viszem magammal. Álltasd össze a rügös kocsit, ha nem jó a kereke, végy másik kocsiról hozzáállót; ha féloldalt dülünk is egy kicsit, nem baj. Nem az a fő, hanem hogy a főhadnagy úr itt legyen.

— Tehetek én róla?

(Folytatása következik.)

Dúsgazdag bánya a tapasztalás,
Melyből sok ember életkincsét ás.

Petőfi.

AZ ELSŐ VIZSGA UTÁN.

Alig hangzott el a
Bölcsődal feletted,
Alig hogy voltál még
Gondtalan kis gyermek.
Az első betűvel
Már is a gond árnya,
Ráborúlt a lelked,
Ezer fényel játszó
Mese világára.

Az első könyvet hogy,
Kis kezembe tettük,
Álomlátó lelked
Félig elvesztettük.
Játékaid közt bár
Itt csevegsz előttünk,
Megis mintha folyton
Sodorna, ragadna
Valami előlünk.

Hiszen most előttem
Más út van kitarva,
Gyűjtöd a virágot
Egy másik világba.
Hogy először amit
Reád mért az élet,
Beszámolhass híven,
Minden tovaszállott
Napjáról az évnék.

Hogy mi kincset gyűjtesz
Pedig nem is tudtad,
Mikor a betűket
Egymás mellé róttad,
Hogy gyöngé kis kezéd
Élet-kincset ásott.
A betűket róva
A görbe sorokon
Amint végig szántott.

Birtokában most már
E kicsiny tudásnak,
Tartasz egy idegen,
Ismeretlen tájnak,
Hol előttem minden
Sugárból van szöve,
De melynek az útja
Tövissel, virággal
Van dúsan benöve.

Amint szárnya bomlik
Feletted az évnék,
Álmodni, feledni
Tanítson az élet.
Azt lásd: csak virág van
Mindenütt az ágon,
Hogy tövis sehol sincs
Csak tavasz vár reád,
Hőféhér virágom!

Vértessy Ida.

A CSIZMADIA ÉS AZ ÖRDÖG.*

Írta Csehov Antal.

Karácsony előestéje volt. Mária már rég hordogott a kemence mellett, a lámpából teljesen kiégett az olaj és Nilov Fedor még mindig ott ült és dolgozott. Már rég félre dobta volna a munkát s kiment volna az utcára, de a Kolokolnij-közbeli megrendelője, aki vagy két hete rendelt meg nála egy fejelést, az este is a nyakán járt s megparancsolta neki, hogy a reggeli istentisztelet előttre készítse el a munkát.

— Kutyanak való élet! — dörmögött Fedor munkaközben. — Némely ember már rég alszik, mások sétálgatnak, te pedig, mint valami Káin, itt kuporogsz és dolgozol, az ördög tudja ki nek... .

Nehogy valamiképen elszundikáljon, minduntalan előkapta a szék alól a palaekot, nagyokat húzott belőle és minden korty után megcsóválta a fejét és főnhangon így szólt:

— Mondjátok meg, az Istenért, mi jögon sé tálnak a megrendelők, nekem meg varrnom kell nekik? Talán azon a jögon, hogy nekik pénzük van, én meg szegény vagyok?

Gyűlölt minden megrendelőt, de különösen azt, aki a Kolokolnij-közben lakott. Ez egy komor tekintetű, hosszú hajú, sárga arcú ember volt, kék pápaszemet viselt és orrhagyon beszélt. Valami szinte kimondhatatlan német neve volt. Hogy ki volt és mivel foglalkozott, azt senki sem tudta. Mikor Fedor két héttel azelőtt nála járt, hogy mértéket vegyen, a padlón ült és mozsárban tört valamit. Alighogy Fedor beköszönött, a mozsár tartalma hirtelen fellobbant és fényes, piros lánggal égett, erős kén- és pörkölt tollszaggal. Fény áradt szét s a szoba megtelt sűrű rózsaszínű füsttel, úgy, hogy Fedor vagy ötöt tüszentett; hazatérve elgondolta magában: «Istenfélő ember nem foglalkozik ilyen dolgokkal».

Mikor a palack kiürült, Fedor letette a cipőt az asztalra és elgondolkozott. Nehéz fejét föltámasztotta az öklével s elkezdett tünődni a szegénységén, nehéz, örömtelen életén, azután a gazdag embereken, nagy házaikon, fogataikon és tömérdek bankóikon. «Milyen szép volna, ha ezeknek a gazdag embereknék — hogy vinné el őket az ördög! — a házai összedőlne, a lovaik felfordulnának s a bundáik és coboly-

* Mutatvány a «Magyar Könyvtár» legújabb füzetéből (Orosz Elbeszélők Tára 408. sz.).

AZ IGAZSÁGÜGYI PALOTA KÖZPONTI CSARNOKA.

sipkáik tönkre mennének! Milyen szép volna, ha a gazdagok lassankint szegényekké lennének, akiknek nincs mit enniök, a szegény csizmadia pedig gazdag emberré lenne s ott pörlekednék karácsony előestéjén valami szegény csizmadiaival.

Imígyen ábrándozva, Fedornak egyszerre eszébe jutott a munkája s fölnyitotta a szemét.

— No, tessék! — gondolta magában, amint rápillantott a cipőkre. — A fejelésem már régen kész s én még mindig itt ülök. El kell hogy vigyem a megrendelőhöz!

Becsavarta a cipőket egy piros kendőbe, fölöltözött és kiment az utcára. Künn havazott s mintha apró tüffel szürkáltak volna az arcát. Hideg, sötét és csuszós idő volt, a gázlámpák

homályosan égtek és erős kátrányszag volt az utcán, úgy, hogy Fedor elkezdett krákolni és köhécselni. A gránit-kövezeten ide s tova siettek a gazdag emberek s mindeniknek a kezében volt egy-egy sódar vagy fertály pálinka. A kosikból és szánokból gazdag kisasszonyok néztek Fedorra, a nyelvüket öltögették feléje és kacagva kiabáltak:

— Szegény! Szegény!

Fedor mögött diákok, katonatisztek, kereskedők és tábornokok lépkedtek s mind őt szídták:

— Korhely! Korhely! Kaptafás— eszmadia... koldus!

Mindez bántó volt, de Fedor hallgatott. Mikor Lebednik Kuzma városi eszmadiamesterrel találkozott, aki így szólt hozzá: «Én gazdagon házasodtam, legényekkel dolgoztatok, te pedig szegény vagy, enned is alig van», Fedor nem állta ki tovább, hanem utána iramodott. Üldözte mindaddig, míg a Kolokolnij-közbe nem érkezett. A megrendelője a saroktól a negyedik házban, a legfelsőbb emeleten lakott. Egy hosszú, sötét udvaron át kellett hozzá menni, azután felkapaszkodni egy meredek és nyaktörős lépcsőn, mely csak úgy imbolygott a lépés alatt. Mikor Fedor belépett hozzá, úgy mint akkor két hét előtt, a földön kuporgott és mozsárban tört valamit.

— Nagyságos uram, elhoztam a cipőket! — mondotta Fedor sötéten.

A megrendelő fölkelt és szótlánul kezdte felpróbálni a cipőt. Fedor segíteni akarván neki, féltérdre ereszkedett és lehúzta az ócska cipőit, de rémületében hirtelen felugrott és az ajtó felé hátrált. A megrendelőnek emberi láb helyett lópatái voltak.

Mindenekelőtt keresztet kellett volna hogy vessen magára, azután futva meneküljön, de eszébe jutott, hogy most találkozott először az ördöggel s alkalmasint utólszor is, s így ostobaság volna, ha nem aknázná ki az alkalmat. Erőt vett magán és elhatározta, hogy szerencsét próbál. Tiszteletteljesen elkezdett köhécselni és megszólalt:

— Azt mondják, hogy nincs a világon az a pogány, aki rosszabb volna az ördögnél, én pedig úgy látom, nagyságos uram, hogy az ördögnek farka és patái vannak, de viszont a fejében több az ész, mint igen sok diákéban.

— Szeretem az ilyen munkásokat, — szólt a megrendelő. — Köszönöm, eszmadia! Mit akarsz tőlem?

A eszmadia tüstént elkezdett panaszkodni a sorsára. Azzal kezdte, hogy gyermekkorá óta gyűlöli a gazdagokat. Mindig bántotta őt, hogy az emberek nem mind laknak nagy házakban és járnak szép lovakon. Azt kérde, miért kell neki szegénynek lennie? Mennyivel rosszabb ő a varsói Lebednik Kuzmánál, akinek saját háza van, s a felesége kalapban jár? Neki éppen olyan az orra, olyanok a kezei, a lábai, a feje, a háta, mint a gazdag embereké, miért kell hát neki dolgozni, mialatt mások sétálnak? Miért Mária az ő felesége s nem egy olyan asszony, aki tele van illatszerekkel? Gazdag megrendelők házában sokszor lát szép kisasszonyokat, akik azonban rá se hederitenek s azok olykor mosolyognak, mikor egymás fülébe súgják: «Milyen vörös ennek a eszmadianak az orra!» Az igaz, hogy Mária szép, jó és dolgozó asszony, de műveletlen, a keze durva és agyon van dolgozva, amikor meg politikáról meg más egyéb okos dolgról beszél az ember, ő is sokszor beleszól és mindenféle badarságot hadar össze-vissza.

— Mit akarsz hát? — kérde a megrendelő.

— Arra kérném, nagyságos uram, legyen kegyes és tegyen engem gazdag emberré!

— Parancsolj! Csakhogy ezért el kell hogy adjad nekem a lelkedet! Még mielőtt a kakasok megszólalnak, jer és ird alá ezt a papírost, amely szerint eladod nekem a lelkedet.

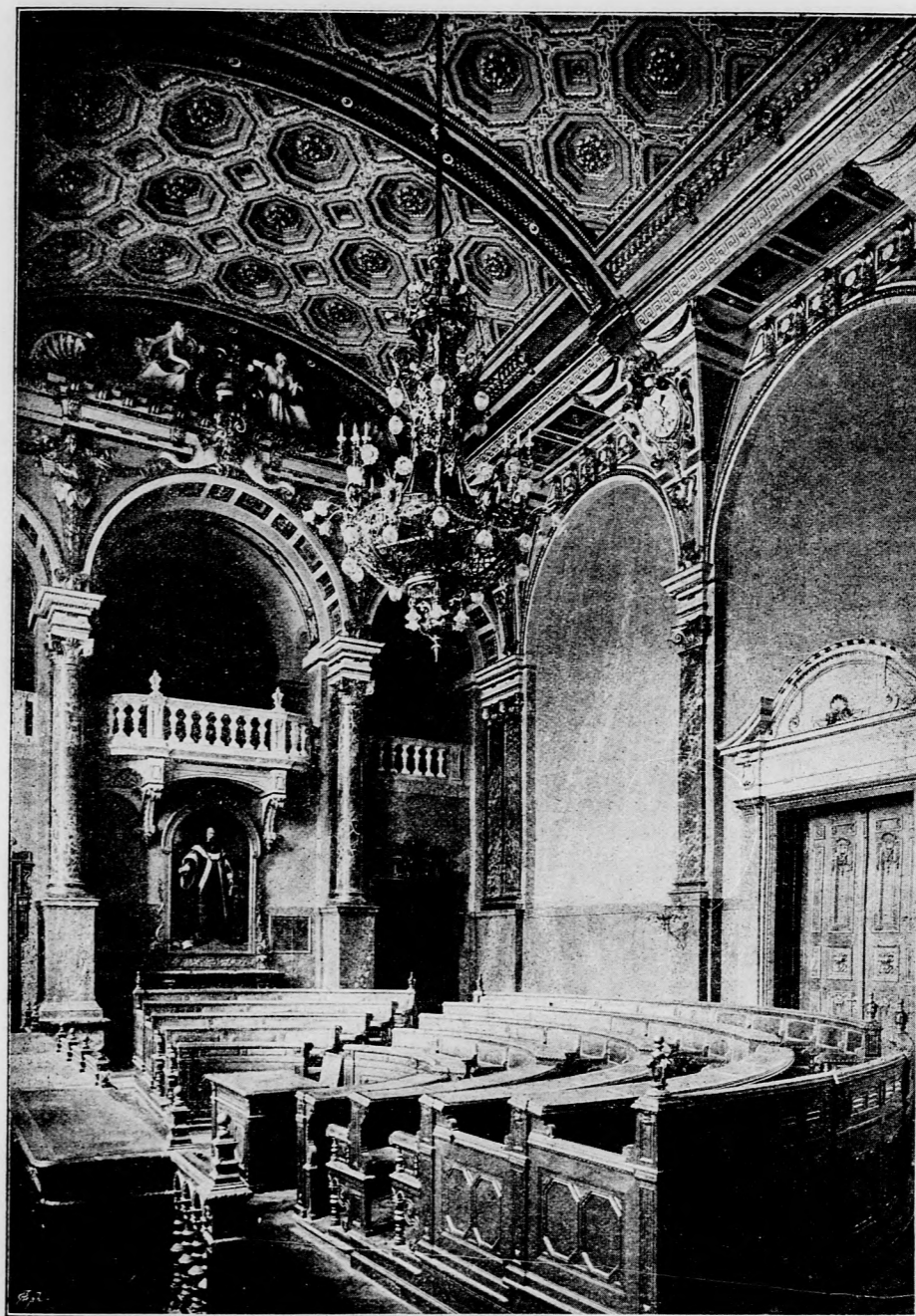
— Nagyságos uram! — mondotta Fedor udvariasan. — Mikor ön nálam megrendelte a fejelést, én sem kértem előre a pénzt. Először teljesíteni kell a megrendelést, akkor szabad csak pénzt követelni.

— No jó, ám legyen! — egyezett bele a megrendelő.

A mozsárban hirtelen láng lobbant föl, sűrű, rózsaszínű gőz áradt szét és erős kén- és égett tollszag terjengett. Mikor a gőz szétszéledt, Fedor megdörzsölte a szeméit és látta, hogy ő már nem Fedor és eszmadia, hanem egy egészen más ember, gombos mellényben, új nadrágban, s hogy egy karosszékekben ül valami nagy asztal mellett. Két inas nyújtogatta neki az ételeket és mélyen hajlongva így szólt:

— Válgék egészségére, nagyságos uram!

Micsoda gazdagság! Az inasok egy nagy darab báránysültet hoztak s egy tál ugorkát hozzá, azután egy serpenyőben sült libát, kevés vartatva pedig disznósültet tormával. S mindezt milyen szépen, milyen finoman! Fedor evett és minden tál étel előtt fölhajtott egy nagy pohár

A KIRÁLYI KÚRIA DÍSZTERME AZ IGAZSÁGÜGYI PALOTÁBAN.

vodkát, akár csak valami gróf vagy tábornok. A disznóhús után lúdzsirrall készített kását, disznózsíros rántottát és sült májat tálaltak föl, s ő mindenből nagy élvezettel evett. De ni, még valami! Hoztak még pástétomot és párolt répát kvasszal. «De hogy ezek az urak meg nem pukadnak ennyi evéstől!» — gondolta magában. Végül hoztak egy nagy korsó mézet. Ebéd után

megjelent az ördög kék pápaszemmel és mélyen meghajolva megkérdezte:

— Meg van-e elégedve az ebéddel, Pantelejjcs Fedor?

De Fedor egy kukkot sem tudott szólni, annyira torkig ette magát. A jóllakottság kellemetlen és terhes volt, s hogy kissé szórakozzék, elkezdte rázni a bal lábán levő cipőt.

— Ilyen cipőket én hét és fél rubelért csináltam. Miféle csizmadia varrta ezeket? — kérdezte.

— Lebednik Kuzma, — felelt az inas.

— Hívjátok ide a semmirekellőt.

Csakhamar előkerült Lebednik Kuzma Varsóból. Tiszteletteljesen megállt az ajtóban és kérdezte:

— Mit parancsol, nagyságos uram?

— Hallgass! — kiáltott rá Fedor és dobantott a lábával. — Ne merészelj feleselni, jusson eszedbe a mesterséged, meg hogy ki vagy! Te mamlasz! Tudsz is te cipőt varrni! Mindjárt végig vágok rajtad! Miért jöttél?

— A pénzemért.

— Miféle pénzedért? Ki innen! Jőjj szombatton! Hé, valaki... üssétek nyakon!

Hirtelen eszébe jutott azonban, hogy lármázta vele is a megrendelők, s nehéz lett a szíve. Hogy kissé szórakozzék, kivette a zsebéből duzzadt bugyellárisát s elkezdte a pénzt olvasni. A kék pápaszemes ördög hozott neki egy más, még duzzadtabbat, de neki még több kellett, s minél tovább olvasta, annál elégedetlenebb lett.

Éjjel lágy, pelyhes párnákon fekvé, idestova hanykolódott és sehogy sem tudott elaludni. Úgy elszorult a szíve.

— Sok pénz van nálam, — szolt oda a feleségének, — vigyázz a tolvajokra. Jó volna, ha gyertyával kissé körüljárnál.

Egész éjjel nem aludt és minduntalan fölkelte megnézni, megvan-e még a ládája. Reggel misére kellett mennie. A templomban mindenki egyforma, legyen bár szegény vagy gazdag. Mikor Fedor szegény volt, imígyen imádkozott a templomban: «Uram bocsáss meg nékem, szegény embernek!» Ugyanezt mormogta most is, mikor gazdag volt. Mi volt hát a különbség? De meg halála után a gazdag Fedort se temetik gyémántba meg aranyba, hanem ugyanabba a fekete földbe, mint akár az utolsó szegény embert. Ugyanabban a tűzben fog égni Fedor is, mint a csizmadiák.

Mindez sehogy sem volt inyére Fedornak; ehhez járult még a jóllakottság, s így imádság helyett mindenféle gondolatok kavargtak a fejében a pénzesládáról, a tolvajokról s eladott, elvesztett lelkéről.

Boszúsan jött ki a templomból. Hogy elűzze kellemetlen gondolatait, mint ezelőtt megeselekede, rágyújtott egy nótára. De alig hogy elkezdte, oda jött hozzá a rendőr és köszöntve őt így szolt:

— Uram, nem szabad ám az utcán énekelni! Ön nem csizmadia!

Fedor háttal odadölt egy kerítéshez s elkezdett tűnődni: ugyan mivel mulasson?

— Uram! — kiáltott rá a házmester. — Ne nagyon dőljön oda a kerítéshez, mert bepiszkolja a kabátját!

Fedor bement egy boltba s vett magának egy pompás harmonikát, azután kiment az utcára és játszott. A járőkelők ujjal mutattak rá és kacagták.

— Még ez is úr! — szoltak rá a kocsisok. — Akár csak valami csizmadia...

— Már az urak is rendetlenkednek? — mondotta a rendőr. — Menne inkább valami le-bújba!

— Uram, egy kis alamizsnát! — szoltították meg a koldúsok minden oldalról. — Adjon...

Azelőtt, mikor még csizmadia volt, a koldúsok rá se hederítettek, most pedig szinte elállottak az útját.

— Thüh, be kegyetlen egy élet! — gondolta magában Fedor. — Még ez is élet? Se énekelni, se harmonikázni! Thüh-ha!

Alig hogy leült a feleségével teázni, ott termett a kék szemüveges ördög és így szolt:

— Nos, Pantelejics Fedor, én az enyémet pontosan megtettem. Most írja alá a papirozt és kövessen engem. Most már tudja, mit tesz az, gazdagnak lenni?

Magával vitte Fedort a pokolba, egyenesen a tűzbe, hol apró ördögöcskék settenkedtek körülötte s kiabáltak:

— Bolond! Mamlasz! Szamár!

A pokolban rettenetes kényszer volt, úgy, hogy majd megfojtotta az embert.

... Egyszerre eltűnt mindent. Fedor felnyitotta szemeit s látta az asztalát, a cipőket s a kis pléh lámpát. A lámpaüveg fekete volt s a pislogó bélből, mint a kéményből, undorító gőz szállt föl. Ott állt mellette a kék pápaszemes megrendelő és boszúsan kiabált:

— Bolond! Mamlasz! Szamár! Majd megtanítlak én, te semmirekellő! Két hét előtt fölveszed a rendelést s a cipők még most sem készek. Azt hiszed, nekem van időm rá, hogy a cipők végett napjában ötször is hozzád szaladgáljak? Szentelen! Marha!

Fedor megcsóválta a fejét és hozzálátott a cipőkhöz. A megrendelő még hosszú ideig szitkozódott és fenyegetőzött. Mikor végre lecsillapult, Fedor komoran megkérdezte:

— Mondja csak, uram, mi az ön foglalkozása? — Én bengáli tüzet és rakétákat csinálók. Pyrotechnikus vagyok.

Harangoztak a reggeli misére. — Fedor át is adta a cipőket, átvette a pénzt és elment a templomba.

Az utcán idestova szágúdoztak a fogatok és a medvebőrös szánok. A gyalogjárón egyszerű emberek mellett kereskedők, úri hölgyek, katonatisztek tolongtak... De Fedor már nem irigyelte őket s nem zúgolódott a sorsa ellen.

Fordította

•Ambrozovics Dezső.

A budapesti igazságügyi palota.

Képekkel.

A budapesti igazságügyi palota, mely a magyar királyi Kuria és a budapesti kir. ítélőtábla hivatalos helyiségei mellett a királyi főügyészséget is magában foglalja, fővárosunk legszebb, legdíszesebb épületei közül való.

Az épület főhomlokzata az új országházra néz. Ennek a homlokzatnak a közepén van a kiszökölő főbejárat, három kapúval, melyeken áthaladva az első előcsarnokba jutunk. Innen széles lépcső vezet a magasabban fekvő előcsarnokba, mely a díszítő építőművészet mesteri alkotása.

A csarnok hossza 40 m., szélessége 18 m. és magassága 24 m. Ennek a csarnoknak két hosszanti oldalába loggiaszerűen nyílnak a felső emeletek, a keskeny oldalakon pedig fehér márványlépcsők vezetnek föl az első emeletre olyformán, hogy a lépcsők kétfelé ágazó karjai a csarnok négy sarkában alakított kisebb csarnokokba torkolnak.

Ennek a csarnoknak az a rendeltetése, hogy a közlekedés az egész épületben kényelmes legyen, hogy központja legyen annak a hatalmas épülettömegnek, s egyszersmind a közönség is szép és kellemes várótermet kapjon.

Ez a csarnok az igazságügyi palota legnagyobb helyisége.

Gazdagon aranyozott és stukkóval díszített dongaboltzatára *Lotz Károly* nagy freskó-képet festett, az első emeleti loggia-nyílások középsőjében pedig, szemben a bejáratnál, a *Strobl* mintázta *Justitia* márványszobor látható.

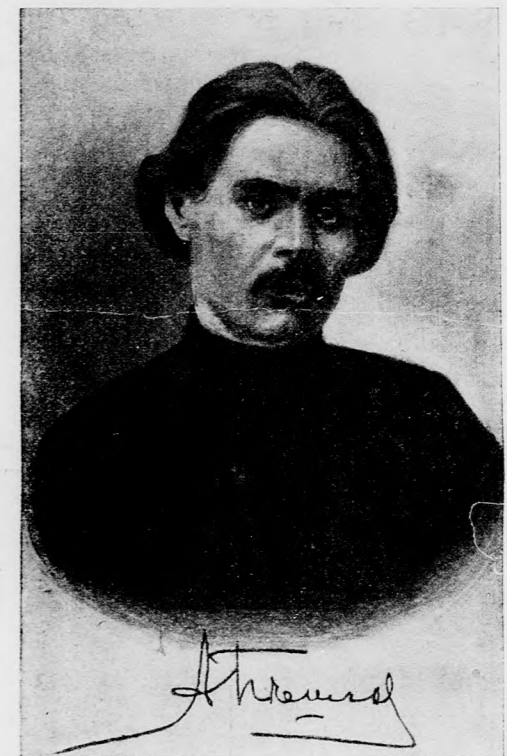
A falak, oszlopok és korlátok részben valódi, részben stukkó-márványból készültek és a padolatot csiszolt márványlapok fődik. A nappali világítást a csarnok keskeny oldalain levő két hatalmas, félkör alakú nyílás és ezek alatt az első emeleten oldalonként 7—7 ablak szolgáltatja. A csarnok ablakait üvegfestmények díszítik. A palota díszítései között a képzőművészeti alkotások is helyet foglalnak: a festő- és szobrászművészet. *Szilágyi Dezső*, az akkori igazságügyi

miniszter finom művészi érzékének s bőkezűségének köszönhetőek ezek a jeles alkotások, melyek ez emlékszerű épületünket még becsebbé, értékesebbé teszik.

A szép épületről mai számunkban két képet mutatunk be olvasóinknak.

GORKIJ MAXIM.

A nagy orosz birodalom forrongása az egész világ figyelmét Oroszország felé irányította. A véres események sorából főleg egy emelkedett ki, amely

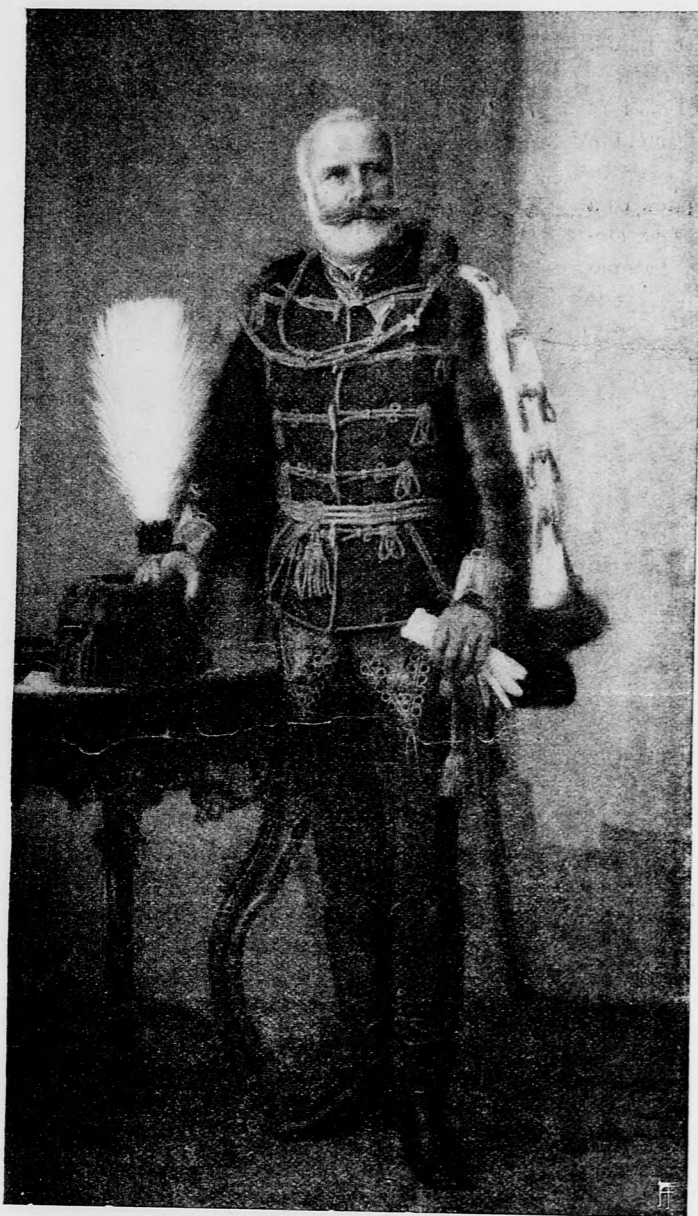

GORKIJ MAXIM.

a művelt Európát megmozgatta: Gorkij Maximnak az elfogatása.

Gorkij a most élő írók között egyike a legérdekesebbeknek s bizvást elmondhatjuk, hogy értékes is.

Hányattatásban, nyomorúságban gazdag élete egymagában is fölér holmi érdekfeszítő regény-nyel. Öt éves korában árvaságra jut; a sors kidobja az élet küzdelmebe, hol egészen a maga emberségére szorúl. A gyermek-játékok helyett a kenyérért való keserves harc vár reá. Hányódik-vetődik, szemtől-szemben látja az inséget; didereg, éhezik, néha vetődik útjába egy-egy irtalmas szívű ember, aki megsajnálja. Első tanítója egy katonai szakács volt, tole tanul meg az eleven eszű gyermek írni és olvasni. Ettől az időtől kezdve

MÁRIÁSSY JÁNOS.

végtelen tudásszomj szállja meg a lelkét, folyton tanul s közben meglepi kóborlás kívánsága. Tizenöt éves korában nyakába veszi Oroszországot. Utcái árús, vasúti bakter, gépműhelyi munkás, szinigazgató időközönként; sehol sincs megállapodása, mindig úzi-hajtja valami. Tapasztalatai folyton gyarapodnak; látja az életet, azt az életet, mely tele van nyomorúsággal, panaszszal, elégedetlenséggel. Természetes dolog tehát, hogy midőn tollat vesz a kezébe, ő is ezt az életet festi.

Igy lesz Gorkijból az inségnek hatalmas költője, aki olvasóit meglepi azokkal a komor köl-

teményekkel, melyeket az élet könyvéből ír ki.

Erővel, tűzzel, vakmerő biztossággal forgatja tollát s korán szárnyára kapja nevét a hír, hazája határán túl viszi. Még azok is meghódolnak az ő erős írói tehetsége előtt, akik a Gorkijféle sötét képektől megborzadva fordúlnak el. Elbeszélései, regényei, szinpadra alkalmazott történetei sűrű egymásutánban hagyták el a sajtót s megtalálták az utat, mely a haza határán ki visz.

Az orosz forradalom, a munkások és elnyomottak jajszaava őt is meghatotta s ezért lépett ki a nyilvánosság elé, pártját fogta az ügye-fogyottaknak a hatalmasokkal szemben. És a hatalom elfogatta. A rab Gorkijért egész Európa reszket s várja mindenki, hogy szabadon eresszék. A nagy író nem egy nemzeté csupán, hanem az egész világé.

MÁRIÁSSY JÁNOS.

1822 - 1905.

Máriássy Jánossal a 48-as idők egyik jeles bajnoka szállott sírba. Az utolsók közül való, ki szabadságharcunkban tevékeny részt vett és mint hadvezér is nem egy dicső csatának volt intőzője. Mind elhunytak már a hősök, csak Görgei Artúr, a szabadságharc e kimagasló alakja él még.

Máriássy János a függetlenségi harcok legvitézesebb tisztjei közül való volt. Katonai pályáját a 60-ik gyalogezrednél kezdte meg. A szabadságharcban rohamost emelkedett tiszti rangjában. Főhadnagy volt, mikor a szabadságharc kitört, csakhamar százados lett, s mint ilyen a fehértemplomi, verseci és alibunári harcokban olyannyira ki-

tűnt, hogy alig két hónap múlva alezredessé léptették elő.

Az aradi várát ostromló magyaroknak már ő a vezére.

Arad vára magában véve nem bírt ugyan valami különös hadászati fontossággal, de a benne szorult osztrák őrség Berger tábornok vezénylete alatt a várost több ízben 60, sőt 120 fontos bombával is lövette, amiért méltán az egész város elpusztulásától lehetett tartani. A várban 68 ágyú, 6800 főnyi sorkatonaság és két század dzsidás volt, míg Máriássy alig öt zászlóalj gyalogsággal, — mindössze 3800 ember-

rel — 24 tábori ágyúval s egy félszázad Sándorhuszárral rendelkezett. Máriássy belátta, hogy csak rohammal veheti be a várat s úgy is tett. De a roham nem sikerült. Miért, azt még maig sem tudják, de tény az, hogy ennek a kudarcnak káros következménye volt. Az ellenség ugyanis Arad várát bőven elláthatta Temesvár felől élelemmel és lövészerrel.

Máriássy mint vitéz s rettenthetetlen bátorságú katona, helyét a tavaszi hadjárat minden csatájában emberül megállotta. Kápolnánál, Isaszegnél, de leginkább Budavár bevételénél páratlan hősiességet tanúsított s Szende Bélával — a későbbi honvédelmi miniszterrel — az elsők közt volt, kik május 21-én hajnalban a várba hatoltak.

1849 augusztus 13-án Világosnál tette le a fegyvert. Aradon halálra, majd kegyelem útján 18 évi várfogságra ítélték, melyből hat évet Olmützben töltött. A honvédség újjászervezésekor ezredes dandárparancsnokká nevezték ki. Utóbb es. és kir. tábornok, majd altábornagy, valóságos belső titkos tanácsos lett s bárói rangra emeltetvén, a főrendiházban is helyet foglalt.

COPPERFIELD DÁVID

ÉLETE ÉS VISZONTAGSÁGAI.

Irta Dickens Károly. 20

Az ifjúság számára átdolgozta Mikes Lajos.

— Lám-é, ez a mi kis Emmink, — szolt Peggotty úr, — az volt ebbe a mi házunkba, ami, (tudatlan ember vagyok ugyan, de az a hitem), csak az ilyen kis csillagszemű teremtés lehet valamely házba. Nem az én lyányom; nekem sose volt gyerelem; de jobban akkor se szeretném. Davy úrfi emlékezhet rá, mi volt a kis Emmi; a fiatal úr meg maga megítélheti, hogy mi most; de egyikőjük se tudhatja tökéletesen, miye volt ő, miye most, és miye lesz ő az én szerető szívemnek.

Peggotty úr újra végigszántott a haján, mind a két kezével, mintegy készülve további mondanivalójára, azután egy-egy kezét egyik-egyik térdére támasztva, így folytatta:

— Volt már most egy bizonyos személy, aki ismerte a mi Emminket az időtől fogvást, hogy az édesatyja vízbe fült. Nem igen van ugyan mit nézni rajta, nem is volt soha, — szolt Peggotty úr, — csak olyan magamfajta legény, — faragatlan, — de átaljába, becsületes fickó, akinek helyén van a szíve.

Azt gondoltam, sohasem láttam még Hamet oly szélesre húzott szájjal vigyorogni, mint ahogy ott ültében akkor ránk vigyorgott.

— Hát ez a semmiházi tengeri patkány, ez itt la, kapja magát, oszt mit nem művel? — szolt Peggotty úr, akinek arcán deledón állt az öröm napja; — elveszti a szívit a mi kis Emmikéknél. Körülötte futkos, a parancsát lesi, nem ízlik

neki semmi, se eszik, se iszik, oszt nagysokára csak előhozakodik ám velem, oszt megmagyarazza énnekem, mi a szösz leli. Hát már most, látja, magam is azt kívánám, hogy ami kis Emmink annak rendi-módja szerint főköttő alá jusson. Szeretném, ha azt látnám, hogy valami tisztességes férfúnak a hites társa lett, akinek joga van minden eshetőséggel szembe megvédeni őtet. Nem tudhatom, meddig élek még; de tudom, hogy ha egyszer éjszaka itt a yarmouthi rév körül fölborítana egy szélroham s útójára lát-nám csillogni a város lámpásait a hullámok fölött, mivelhogy hijába erőködném, akkor nyugodtabban merülhetnék alá, arra gondolva, hogy van ott a parton egy férfiú, aki szilárdan megáll, mint a vas, az én kis Emmim mellett, az Isten áldja meg őtet, s hogy semmi baja nem eshet az én Emmimnek, a míg ez a férfiú életbe van.

Peggotty úr komoly egyszerűséggel meglóbalta a jobb karját, mintha utoljára üdvözlőné a városi lámpásokat, s azután egy bölintást váltva Hammel, akinek tekintetével találkozott a tekintete, folytatta, úgy, mint az előbb:

— Én hát azt tanácslom neki, hogy beszéljen Emmivel. Elég nagyra megnőtt ugyan, de szégyenlősebb, mint sok kicsi, oszt sehogy se akaródzik neki. Beszélek hát én vele. «Micsoda! Hozzá!» mondja Emmi. «Hozzá menjek, akit annyi esztendeje, olyan jól ismerek és annyira szeretek. Óh, bácsi! az ő felesége sose leszek. Olyan jó fiú!» Én erre megeskölöm, oszt annyit mondok csak neki: «Drágám, jól teszed, ha őszintén beszélsz, rajtad áll, hogy kit választasz magadnak, olyan szabad vagy, mint egy kis madár.» Aztán visszamék a másikhöz, oszt mondok neki: «Szerettem vóna, ha így történik; de nem lesz belőle semmi. De azért úgy maradhattok, ahogy eddig voltatok, s én csak annyit mondok, maradj is hozzá olyan, mint eddig voltál, ahogy férfiúhoz illik.» Ó erre aszondja, oszt megszorítja a kezemet: «Olyan maradok,» mondja. Oszt olyan is maradt, — tisztességes és férfias, — két álló esztendeig, oszt épp úgy megvoltunk itthon, mint annakelőtte.

Peggotty úr arcán, amelynek kifejezése nyomon követte az egész történet minden fordulatát, most újra az előbbi diadalmas gyönyör tüköröződött, a mikor az egyik kezét az én térdemre, a másikat pedig Steerforth térdére tette, s a következő beszédet hol hozzám, hol Steerforthhoz fordulva, mondta el:

— Egyszerre csak, egy estve, — lehetne akár máma estve is, — jön a kis Emmi haza a munkájából, ez meg, itt la, vele! Ez ugyan még nem nagy dolog, azt mondhatnák. Nem bizony, mert úgy gondját viseli, mintha bátyja volna, mihelyst besötétedik, de meg még az előtt is mindenkoron. Csakhogy ez a semmiházi tengeri patkány a kezit fogja ám a lyánynak, oszt örvendezve így kiált: «Ide nézz! Ez lesz az én kis feleségem!» A lyány meg aszondja, félig hetykén, félig sze-

mérmetesen, félig nevetve, félig sírva: «Úgy ám, bácsi! Ha nincs ellenére.» — Ha nincs ellenemre! — kiáltott Peggotty úr, — elragadtatással rázza a fejét erre a gondolatra. — Uram Istenem, mintha nem mindég azt szerettem volna! — «Ha nincs ellenére, most már higadtabb vagyok, oszt jobban meggondoltam a dolgot, hát olyan jó kis felesége akarok lenni, amilyen csak lehetek, mert derek, jó fiú!» Erre aztán Gummidgené egymáshoz veri a tenyerit, úgy, mint a színházba, oszt maguk meg betoppantak! Így vót! Oszt ezzel a végire jutottam! — szölt Peggotty úr. — Maguk betoppantak! Tulajdon ebbe az órába történt, oszt itt van la, az a férfú, aki feleségül fogja venni, abba a minutumba, mihelyst kitanulta a ruhavarrást.

Ham megingott, egyebet nem is tehetett, az alatt a csapás alatt, amelyet Peggotty úr mért rá túlaradó örömeben, bizalma és barátsága jeléül; de mivelhogy úgy érezte, hogy most rajta a sor, hogy beszéljen, nagy hebegve és akadozva így szólott:

— Akkora volt csak, mint maga, Davy ifjú, — mikor először került hozzánk, — amikor arra gondoltam már, mivé lesz, ha felnövekedik. Láttam, miképp nőtt, — urak, — mint valami virágszál. Odadnám érte az életemet, — Davy ifjú. — Óh! milyen szíves örömet! Több ő nekem, — urak, — mint — mindenem ő nekem, amit valaha csak kívánhatnék, több, mint amit valaha — valaha szóval elmondhatnék. Én — én igaz szeretettel szeretem őtet. Nincs olyan úr az egész országba, — de nincs olyan az egész tenger hátán se, aki jobban szeretethetné a galambját, mint ahogy én szeretem őtet, ámbátor akad nem egy olyan egyszerű ember is, — aki jobban el tudná mondani.

Azt hittem, hogy megható látvány, mikor ilyen egy tagbaszakadt fickót, aminő Ham volt, megremegtet az indulat ereje, amelyet az az édes kis teremtés lobbant lángra benne, aki a szívet elrabolta. Azt hittem, hogy megható magában véve már az az őszinte bizodalom is, amelylyel Peggotty úr, meg Ham, irántunk viseltetett. Meghatott általában az egész történet is. Menyire befolyásolták érzelmeimet gyermekkori emlékeim, nem tudom. Vajjon azzal a tétova képzelgéssel mentem-e oda, hogy szeretem még mindég a kis Emmi, nem tudom. Csak azt tudom, hogy mindaz, a mi történt, örömmel töltött el; de eleinte leírhatatlanul érzékeny volt ez az öröm, úgy, hogy esetleg valami csekélység is fájdalomná változtathatta volna.

Éppen azért, ha rajtam múlt volna, hogy ügyes kézzel azt a húrt pendítsem meg, amelyet szívük kívánt, csúnya kudarcot vallottam volna. Csakhogy Steerforthon múlt; és Steerforth oly művészettel oldotta meg a feladatát, hogy pár perc múlva valamennyien oly elégedettek, oly boldogok voltunk, aminők csak lehettünk.

— Peggotty úr, — szölt Steerforth, — kelmed

tetől-talpig derek ember, s megérdemli, hogy mindég oly boldog legyen, mint ma este. Itt a kezem rá! Ham, sok szerencsét, fiatal barátom! Itt a kezem erre is! Liliomfi, piszkáld meg a tüzet, hadd lobogjon vidám lánggal! Kelmednek meg azt mondom csak, Peggotty úr, hogy ha rá nem bírja kedves unokahúgát, hogy visszajöjjön, (itt a sarokban maradjon üresen ez a szék az ő számára), akkor megyek innen. Nem venném a lelkekre, India minden kincséért sem, hogy hiányozzék valaki a kelmed tüzhelye mellől, a mai éjszaka, — s legkevésbé, hogy ez a valaki hiányozzék!

Erre aztán Peggotty úr bement az én régi szobáskámba, hogy kihozza a kis Emmi. A kis Emmi azonban eleinte sehogysem akart közénk jönni, s ekkor Ham is bement érte. Nemsokára kihozták a tüzhely mellé; nagyon zavart és nagyon szegénylős volt, — de csakhamar bátrabb lett, mikor látta, milyen gyöngéden és tiszteletteljesen beszél hozzá Steerforth, milyen ügyesen elkerül mindent, ami zavarba hozhatná őt; hogy' elbeszélget Peggotty úrral barkedről, hajókról, apályról-dagályról és a halakról; hogy' eszembe juttatja azt az időt, mikor Peggotty urat először látta a Salem-házban; mily nagy gyönyörűsége telik a barkedházban, s minden egyében, ami ehhez tartozik; milyen zavartalan könnyedséggel szövi tovább a társalgást, amíg lassan-lassan bele nem vont mindannyiunkat egy bűvös körbe, s valamennyien a legnagyobb fesztelenséggel tereferáltunk.

Ha jól emlékszem, éjféltre járt már az idő, mikor elbúcsúztunk. Vaesorára egy kis kétszersültet és szárított halat kaptunk, Steerforth pedig egy teli palack finom borókapalinkát húzott ki a zsebéből, amit mi férfiak (pirulás nélkül így mondhatom már) el is fogyasztottunk. Jökedvűen váltunk el; s miközben odasereglettek valamennyien az ajtó köré, hogy amennyire csak lehet, megvilágítsák az utunkat, láttam, hogy a kis Emmi édes kék szeme utánunk kukuskál Ham háta mögül, s hallottam, hogy lágyan csengő hangja utánunk kiáltott, hogy jól vigyázzunk magunkra útközben.

XXV.

Steerforth meg én két hétnél tovább ott maradtunk azon a vidéken. Mondanom sem kell, hogy sokat voltunk együtt; de hébe-korba órák-hosszat sem találkoztunk egyfolytában. Ő ügyes hajós volt, én pedig csak afele se hideg, se meleg; s valahányszor tengerre szállt Peggotty úrral, ami kedvence szórakozása volt, én rendszerint nem tartottam velök. Egy másik oka annak, hogy koronkint elszakadtunk egymástól, az volt, hogy én természetesen nagy érdeklődéssel rándultam át Blunderstone-ba, hogy újra meg újra fölkeressem gyermekkori régi meghitt színtereit; míg Steerforthot, miután egy ízben ő is átrándult velem, többé épp oly természet-szerűen nem igen érdekelte ez a kirándulás.

Ami engem illet, magányos zarándoklásaim közben azzal töltöttem az időmet, hogy iparkodtam visszaidézni emlékezetembe a régi országútnak minden talpalattnyi részletét, mialatt tovaballagtam az úton és fölkerestem újra meg újra minden régi kis helyet. S ebbe az időtöltésbe soha sem úntam bele. Fölkerestem minden kis helyet, úgy, ahogy hajdanta elidőztek köztük gondolataim, mikoron messze jártam. A fa tövében levő sírhoz, amelyben édes szülőim pihentek, amelyre, mikor csak édes atyám sírja volt még, hajdanában oly különös részvétellel szoktam ki-kitekingetni, s amely előtt oly vigasztalanul állottam, mikor megnyílt, hogy szép edes anyámat és kis babuskáját befogadja, — a sírhoz, amelyet Peggotty hűséges gondoskodása mindig rendben tartott, s egész kis kertté varázsolt, — gyakran kisétáltam. Egy kissé távolabb volt a temetőt út mentétől, egy csöndes zugocskában, de nem oly távol, hogy el ne olvashattam volna a neveket a sirkövön, mialatt föl s alá járkáltam, megriadva a templom-harang hangjától, valahányszor az órat ütötte, mert úgy hatott rám, mintha egy másik világból hangzanék át hozzám.

Régi otthonomban nagy volt a változás. A zilált fészkek, amelyekből a varjak oly rég elköltöztek volt, nem voltak többé sehol; s a fak régi alakját, amikre emlékeztem, eltüntette a vágás és nyésés. A kertet gyom verte föl, s a ház ablakainak fele esukva volt. A házban egy szegény örült lakott ápolóival.

A harmadik héten készültünk vissza Londonba. Az utolsó nap reggeli közben levelem érkezett a nénemtől. Mivel olyasmi volt benne, amire nézve — úgy gondoltam — Steerforth bárkinél jobb tanácsal szolgálhat nekem, elhatároztam, hogy hazafelé utaztunkban megbeszélem vele a dolgot. Egyelőre elfoglalt benünket elegendőképpen a búcsúzás barátainktól. Peggottyt és egész családját szomorúsággal töltötte el távozásunk. S annyi önkéntes hajós jelentkezett Steerforth szolgálatára, mikor útitáskáinkata postakocsira kellett rakni, hogy lett volna bár velünk akár egy egész ezrednek a podgyása, akkor is aligha szorultunk volna rá külön teherhordókra. Egyszóval az összes érdekeltek sajnálkozása és bámúlása közben indultunk el, s igen sok szomorodott szívű embert hagytunk hátra Yarmouthban.

Mikor úton voltunk már, egy ideig egyáltalában nem beszélgettünk, mivel Steerforth szokatlanul hallgatag volt, engem pedig elegendőképpen foglalkoztatott azon való tünődésem, mikor látom majd megint a régi helyeket, s miféle újabb változás történik addig velem vagy velök időközben. Végül Steerforth, aki egyszerre csak jökedvű és beszédes lett, megrántotta a karomat:

— Beszélj már, Dávid. Mi van azzal a levéllel, amelyet a reggelinél említettél?

— Ó! — szöltam, előhúzza zsebemből a levelet. — A néném írt.

— S mit ír, ami megfontolást kíván?

— Figyelmeztet, Steerforth, — szöltam, — hogy a kirándulásomnak az volt a célja, hogy körülnézzek egy kicsit a nagy világban és meg-hányjam-vessem a dolgokat. S azt kérdi a levélben, nem volna-e kedvem a proctorsághoz. Mi a véleményed róla?

— Hm, nem tudom, — felelt Steerforth hűvösen. — Azt hiszem, épp úgy rászánhatod magad erre is, mint bármi másra.

Nem állhattam meg, hogy újra el ne nevessem magam, mikor ennyire egy kalap alá fogott minden hivatást és életpályát. S meg is mondtam ezt neki.

— De mi is hát voltaképpen a proctor, Steerforth? — kérdeztem.

— Tudod, afele csuhás ügyész, — felelt Steerforth. — Egynémely korhatag törvényszéknél a Doctors' Commonsban — egy renyhe vén zugban a Szt. Pál-székesegyház közelében — ugyanazt a szerepet tölti be, amelyet az állami ügyészek a rendes polgári bíróságoknál. Olyan hivatal, amelynek a dolgok természetesen rendje szerint jó kétszáz évvel ezelőtt meg kellett volna már szünnie. Olyan hely ez, amelynek régi monopoliuma van örökösödési és házassági pöröknek, továbbá hajókra és naszádokra vonatkozó jogvitáknak az elintézésére.

— Ne bolondozz, Steerforth! — kiáltottam én. — Talán csak nem akarod azt állítani, hogy a tengerjogi és az egyházi ügyek bármiképp is rokontartalmúak?

— Ezt csakugyan nem akarom, drága fiacskám, — felelt Steerforth, — hanem azt akarom csak mondani, hogy mindakét fajta ügyekben ugyanazok az emberek tárgyalnak és döntenek odalent abban a bizonyos Doctors' Commonsban. Olyanok, mint a színészek: hol bíró közülük valamelyik, hol meg nem bíró; hol ez, hol az, hol meg egészen más; folyton folyvást változik a szerepe; de annyi bizonyos, hogy mindig nagyon kellemes és jövedelmező kis műkedvelő előadás, rendkívül válogatott közönség előtt.

— De ügyvéd és proctor nem ugyanaz? — kérdeztem kissé elképpedve. — Vagy igen?

— Nem, — felelt Steerforth. — Az ügyvédek polgár emberek, akik tudori címet nyertek az egyetemen, s ez az oka első sorban, hogy én is tudok egyet-mást a dolgról. A proctorok foglalkoztatják az ügyvédek. Mindaketten igen tekintélyes tiszteletdíjban részesülnek, s együttvéve nagyon kedélyes kis társaságot képeznek. Mindent egybevetve azt ajánlom neked, Dávid, hogy csatlakozzál szeretettel a Doctors Commons intézményéhez. Annyit mondhatok, hogy ott nagyra vannak az előkelőségükkel, ha ez nyom előttem a latban.

Nem vettem zokon Steerforthtól, hogy csak amúgy félvállról beszélt a dolgról, s mialatt eltűnődtem azon a tisztes, ódon nyugodalmaságon, amely emlékezetemben hozzákapcsolódott ahhoz a «renyhe, vén zughoz a Szt. Pál-székes-

«egyház közelében», úgy éreztem, hogy nem viseltetem ellenszenvvel a néném javaslata iránt, amelyre vonatkozólag egyébként teljesen rámbizta a döntést, nyíltan közölve velem azt is, hogy akkor ötlött az eszébe a dolog, mikor legutóbb meglátogatta a saját proctorát a Doctors Commonsban, hogy megszövegezze végrendeletét az én javamra.

— A nénédnek ez az eljárása mindenesetre dicséretes dolog, — szolt Steerforth, mikor említést tettem róla, — s érdemes minden lehető bátorításra. Liliomfi, én már csak azt tanácsolom neked, hogy csatlakozzál szeretettel a Doctors Commonsához.

Föltettem magamban, hogy ezt fogom tenni. Azután közöltem Steerforthtal, hogy a néném ott vár reám a városban (ahogy a leveléből értesültem róla), s hogy Lincoln's Inn Fieldsben* bérelt lakást egy hétre, holmi magánszálló-féle épületben, amelynek kőből van a lépcsője, s a tetőzetére könnyen hozzáférhető ajtó vezet, mert a néném szentül hitte, hogy Londonban minden házat tűzveszedelem fenyeget minden éjszaka. Az úthátralevő része kedélyesen telt el. Visszatérőnk beszélgetés közben a Doctors Commonsra és Steerforth, mindkettőnk nagy mulatságára, egész sereg humoros és bolondos képet festett elem arról a távoli jövődőről, amikor én is proctor leszek már. Megérkezésünk után Steerforth baba ment, én pedig kikocsiztam Lincoln's Inn Fieldsbe, ahol a néném fönt volt még és vacsorával várt.

Ha körülutaztam volna a világot, mióta elváltunk egymástól, akkor sem örvendhetünk volna jobban a viszontlátásnak.

A vacsorát kényelmünkre felhozták, még pedig melegen, bárha a néném igen magasán lakott; vajjon azért-e, hogy mennél több lépésőt kapjon a pénzéért, vagy hogy közelebb lehessen a háztető ajtajához, nem tudom. Vacsorára sült csirke volt és marhasült főzelékkel, s én mindenből alaposan kivettem a részemet és nagyon jó is volt minden.

— Nos Trot, — kezdte a néném vacsora után, — mit szolsz a proctorság tervéhez? Vagy nem kezdted el még gondolkozni a dolgról?

— Sokat gondolkoztam róla, kedves néni. Igazán nagyon kedvemre van. Rendkívül kedvemre van.

— No, — szolt a néném, — ennek örülök.

— Csak egy bökkenője van a dolognak, néni.

— Hadd halljam, mi az, Trot, — felelt a néném.

— Azt szeretném megkérdezni, néni, mivel amennyire tudom, a Doctors' Commons zárt testület, vajjon nem kerülne-e nagyon sokba a fölvételem?

— Kerek ezer fontba fog kerülni, — felelt a néném.

* Lincoln's Inn Fields akkoriban külváros volt még Londonnak.

— Nos, drága néném, — szoltam közelebb húzva a székeket, — ez az, ami engem nyugtalanít. Ezer font nagy összeg pénz. A néni már eddig is igen sokat költött a neveltetésemre. Bizonyára nem egy olyan pálya van, amely jóformán költség nélkül megnyílnék előttem, s amelyen kitartással és szorgalommal reményem lehetne az előmenetelre. Bizonyos benne a néni, hogy nem volna jobb ezt az utat megkísérelni? Bizonyos benne, hogy kockáztathat annyi pénzt, s hogy helyén való volna így kockáztatni? Arra kérem csak a nénit, aki anyám helyett anyám nekem, hogy fontolja meg a dolgot. Bizonyos benne?

— Trot, édes gyermekem, — felelt a néném, — ha van célja az életnek, akkor az az, hogy gondoskodjam arról, hogy derék, értelmes és boldog ember legyen belőled. Amióta te, mint kis szőkevény fiú, porosan, megviselten beállítottál hozzám, az időtől fogva mostanig, mindig becsületesemre váltál, Trot, büszke voltam rád, gyönyörködtem benned. Senki sines, aki igényt tarthatna a vagyonomra, s téged örökbe fogadtalak. Légy te csak szerető gyermekem öreg napjaimban, törd el szeszélyemet és bogaraimat, s akkor többet fogsz tenni egy szegény öreg asszonyért, mint amennyit ez az öreg asszony valaha teéretted tehetett. Így hát megértettük egymást és megegyeztünk mindenben. Trot, — szolt a néném, — s nincs szükség rá, hogy tovább beszéljünk róla. Csókolj meg, s holnap reggeli után elmegyünk majd a Doctors' Commonsba.

Sokáig elesevegtünk még a kandalló mellett, mielőtt lefeküdtünk. Az én szobám ugyanazon az emeleten volt, amelyen a nénémé, s az éjszaka folyamán zavart egy kissé az a körülmény, hogy a néném, valahányszor egy-egy bérkocsi vagy vásári szekér távoli zörgése felizgatta, kopogott az ajtómon és megkérdezett: «Nem halom-e a szivattyúkat?» De reggel felé nyugodtabban aludt, s engedte, hogy én is ugyanazt tegyem.

Déltájban fölkerekedtünk Spenlow és Yorkins urak irodája felé a Doctors' Commonsban. A néném, akinek megvolt Londonról a maga másik külön véleménye is, — még pedig az, hogy minden ember, aki az utcán a szemé elé kerül, zsebmetsző, — rámbizta az erszényét, amelyben tíz darab arany és egy kevés ezüst pénz volt.

Megálltunk egy kicsit a Fleet Streeten a játék-kereskedés előtt, hogy megnézzük, hogy ütök el az órát a Szent-Dunstan-torony óriásai, — úgy osztottuk be az időnket, hogy éppen tizenkét órákor legyünk ott, — s azután folytattuk útunkat Ludgate Hill és a Szent-Pál-székesegyház felé.

A Doctors' Commonsba alacsony kis kapún át vezetett az út. Alig tettünk néhány lépést a kapu mögötti utcán, úgy tűnt föl, mintha a város zaja, mintegy varázsütésre, a távolba veszne.

Néhány komor udvaron és szük sikátoron keresztül eljutottunk Spenlow és Yorkins fölülről világított irodahelyiségeihez. E szentély előcsarnokában, ahová a zárandokok a kopogtatás szertartása nélkül beléphetek, három-négy irnok ült és másolt. Az egyikük, egy száraz kis emberke, aki külön ült s akinek barna parókája oly kemény volt, mintha mézeskalácsból lett volna, felállt, hogy nénémet fogadja, s bevezessen bennünket Spenlow úr szobájába.

— Spenlow úr ülésen van, asszonyom, — szolt a száraz emberke. — Főlebbviteli tanácsülés van ma, de itt a szomszédban, úgy, hogy rögtön átküldök érte.

Mivel alkalmunk nyílt körülnézni, amíg Spenlow urat elő nem kerítik, siettem az alkalmat megragadni. A szoba berendezése régi módi és poros volt, s az íróasztal zöld posztója teljesen színehagyott, oly fakó és oly megviselt volt, mint valami vén alamizsnás koldús. Az asztalon egész halom iratesomó hevert, s egész sereg rengeteg vastag jegyzőkönyv is volt ott, erős kötésben, kemény kötegekbe összefogva, kötegenként más-más ügy anyaga, mintha minden egyes ügy tíz-húsz kötetes történet lett volna. Mindez meglehetősen drága mulatságnak tetszett, s kellemes gondolatokat ébresztett bennem a proctori hivatásról. Egyre növekvő érdeklődéssel jártattam a szememet mindezen s más hasonló dolgokon, mikor egyszerre gyors léptek hallatszottak be kívülről, s berontott a szobába Spenlow úr, fehér prémmel szegélyezett fekete talárban, levett kalappal.

Szőke kis úriember volt, rendkívül nagy eszímában, s a világ legkeményebb fehér nyakraválójával és inggallérjában. Állig be volt gombolkozva, csinosan és feszesen, s bizonyára sokat szokott bajlódni nagy gonddal gondorított pofaszakállával. Oly gondosan volt öltözve és oly feszesen, hogy alig bírt meghajolni, s mikor leült a székére s egy futó pillantást vetett néhány iratra az íróasztalán, kénytelen volt alapjában meggörbíteni az egész hátgerincét.

A néném időközben bemutatott neki és Spenlow úr udvariasan üdvözölt már. Majd így szolt:

— Ön tehát, Copperfield úr, a mi testületünkbe szándékozik lépni? Mellesleg megemlítetttem minap Miss Trotwoodnak, mikor szerencsém volt értekezni vele, hogy egy hely megüresedett nálunk. Miss Trotwood volt szíves megemlíteni, hogy van egy unokaöccse, akinek a sorsát rendkívül a szívéen viseli, s akinek a számára megfelelő, szép jövőt szeretne biztosítani. Azt hiszem, ehhez az unokaöccshöz van most szerencsém?

Udvariasan meghajoltam, s elmondtam, hogy a néném is említette a szóban forgó üresedést, s azt hiszem, hogy ez a pálya kedvemre való lesz. Nagy hajlandóságom van rá s nyomban el is fogadom a javaslatát. De végkép nem szánhatom rá magam addig, amíg közelebről meg

nem ismerem. S bár aligha több merő formáságnál, úgy képelem, hogy módomban lesz kipróbálni, mennyire tetszik, mielőtt véglegesen lekötöm magamat.

— Ó, bizonyára! Bizonyára! — szolt Spenlow úr. — Mi ebben a házban rendesen egy hónapot, egy próba-hónapot indítványozunk. Én magam a legnagyobb készséggel indítványoznék két hónapot, — hármát — sőt bármily hosszú időt is, csakhogy társam is van: Yorkins úr.

— S a felvételi díj — szoltam én — ezer font, uram?

— S a felvételi díj, a bélyegilletékekkel együtt, ezer font, — szolt Spenlow úr. — Amint Miss Trotwoodnak említettem már, nyereszkeségi szempont engem nem vezérel dolgaiban; azt hiszem, nem sokan mondhatják ezt magukról több joggal; csakhogy Yorkins úrnak megvan a maga véleménye e pontra vonatkozólag, s én kénytelen vagyok Yorkins úrnak a véleményét tiszteletben tartani. Szóval, Yorkins úr nagyon is kevesli az ezer fontot.

— Azt hiszem, uram, — szoltam, még mindig azt óhajtván, hogy minél kevesebb költséget okozzak a nénémnek, — hogy e helytt nem szokás, ha az így alkalmazott gyakornok rendkívül beválik s valóságos mesterré képezné ki magát a hivatásában (akaratlanul elpirultam, mert olyan színe volt a dolognak, mintha dicsekedném), azt hiszem, hogy nem szokás a gyakorlat utolsó pár esztendejében...

Spenlow úr nagy ügyvel-bajjal kiemelte a fejét a nyakraválójából annyira, hogy megrághassa és szavamba vágva, mielőtt a «fizetés» szót kimondhattam volna, így felelt:

— Nem szokás. Nem is mondom, mi volna e pontra nézve az én felfogásom, ha független volnék. De Yorkins úr hajthatatlan. (Folyt. köv.)

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Hangverseny. A trencsényi kir. kath. főgimnázium ifjúsága február hó 4-én sikerült hangversenyt rendezett a következő műsorral: Nyitány Adam A. «Le Postillon de Lonjumeau» c. dalművéből, játszott a főgimn. zenekar. Monológ, előadta Zamaróczy J. IV. o. t. Magyar népdalok; Lützow vadászdzala Weibertől, énekelt a főgimn. énekiskola. Szép Ilonka, melodráma, szavolta Bánó Ernő VIII. o. t., zongorán kísérte Rédeky L. VIII. o. t. Dallam «Don Juan»-ból Mozarttól. Waldesrauschen, keringő Schild T.-től, játszott a főgimn. zenekar. Búcsú a szalma-özevgyégtől, szavolta Zsák J. VIII. o. t. Vándordal, Abt F.-től, előadta a főgimn. ének- és zenekar. A hangversenyt «Az igazgató úr» c. bohózat zárta be, mely szereplői Pikna J., Csermák G., Rutsek A., Borus J., Dányi J. és Pálfi J. gimnáziumi tanulók voltak.

A besztecebányai állami felső kereskedelmi iskola «Deák Ferenc ifjúsági egyesület»-e február hó 11-én hangversenyt rendezett a következő műsorral: 1. Magyar dalok, játszott a ifjúsági zenekar. 2. «Egy gondolat bánt engemet». Melodráma, sza-

valta Pikler Ödön k. o., zongorán kísérte Májor József k. o. t. 3. «Kuruc dal», énekelte az ifjúsági énekkar. 4. Hegedű szóló, játszott a Deutsch Dezső f. o. t., zongorán kísérte Porges Mór f. o. t. 5. «Őszi harmat után . . .» Régi magyar dal, énekelte az ifjúsági énekkar. 6. Vörösmarty «Marót bán» szomorú-játékának egy jelenete. Előadták: Róth József, Filla Gusztáv, Pintér Ferenc, Adler L. és Kellner A. f. o. t., Misky Lajos, Szimonidesz B. és Benyáts K. k. o. t. 7. Rákóczy-induló, játszotta az ifjúsági zenekar.

Önképzőkori tudósítások. A zentai közs. főgimnázium «Kossuth-önképzőkör»-e január 15 én tartotta nyolcadik rendes ülését. Bíraltak Zentai Soma és Szalay Ferenc VIII. o. tanulók. Veszelovszky Gyula versét felolvasták. Az utolsó pont Jedlicska Jenő VIII. o. t. szabadelődása volt.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Magyar Könyvtár januári sorozatának élén egy Maupassant-füzet áll, mely a nagy mesternek egyik legművészebb elbeszélését, a «Gyöngy kisasszony»-t adja, néhány mással egyetemben. A fordítás Ambrus Zoltántól, a jeles írótól való. Egy másik számban a vállalat folytatja az «Orosz Elbeszélők Tára»-t; Gorkij, Csehov, Baranzevics és Nemirovics-Dancsenko vannak benne képviselve, tehát csupa elsőrangú író. Ebből a füzetből hozzuk mai számunkban mutatványul «A csizmadia és az ördög» c. kis elbeszélést. A jeles fordítás Ambrozovics Dezsőtől való. A magyar elbeszélők közül most Hevesi József van soron, akinek «Nászúton» című füzetében néhány nagyon érdekes témájú, költői tollal megírt novella van egybefoglalva; a legelől álló «Nászúton» a kiváló író legszebb munkája. Végül a régebbi magyar irodalom termékeiből Aranyos-Rákosi Székely Sándor nagyfontosságú eposzát kapjuk. «A székelyek Erdélyben», melyet barátosi Balogh Benedek adott ki. — A Magyar Könyvtár egy-egy száma 30 fillérbe kerül. Teljes jegyzéket (408 számról) minden könyvtár ad.

FEJTÖRŐ.

Számtani kérdés:

Melyik az a háromjegyű szám, melyben a számjegyek összege 10, a melyben az első két jegy egyenlő és a harmadik 1-gyel nagyobb mint a második? (Kalisch fivérek.)

Történelmi kérdés:

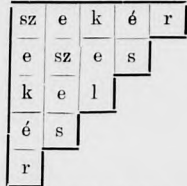
Ki volt az a római vezér, aki 275-ben Kr. e. Beneventumnál megverte a tarentumiakat? (Molnár Elek.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 február 19.

18. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:
Számtani kérdés: Az a szám: 8. — Kockarejtvény:

Képrejtvény: Vöröstoronyi szoros.

Helyesen fejtették meg: Móricz Károly és Sándor, Irányi István, Taubinger Zoltán, Stern Imre, Herczeg Ferenc, Darvas Iván, Teleki Elemér és Barna, Roth Dezső, Baumgarten Andor, Weisz Géza, Teplánszky Ernő, ifj. Zsurányi Gyula, Strömpl Jenő, Andreánszky Medárd, Szabó Gyula, Lengyel János, Markbreit Imre, Simkó Oszkár, Nord Frigyes, Pois István, Bognár János, Répaszky Jenő, Schotz Erik és Tibor, Balogh B. József, Reményi József, Veres László, Steiner Marcell, Kácsor Dezső, ifj. Várady Miklós, Kuzma G., Reitzer Miklós, Nagy Bertalan, László Béla, H. Nagy Jenő, Mattanovich Csaba, Vértesy Ferenc, Hubert Tibor, Kormos Zoltán, Hidvéghi Pál, Bukoss Geigely, Domján Jenő, Lövinger Károly, Dobrovsky Jenő, Schaffler László, Dala Károly, Friedmann Aladár, Kovács Kálmán, Hanke Géza, Vetró Béla, Topscher Béla, Surányi János, Stern István, a budapesti III. ker. polg. iskola növendékei, Fésüs Loránd, alsóborsai Csorba Tivadar, Révész József, Szemző István, Baja Benedek, Novák János, Pászthory Ödön, Wilhelm Artur, Lechner Egon, Furgyik Kálmán, Lefkovits Vilmos, Zwillinger József, Hankiss János, Rosemberszky Ödön, Horvát László, Schntürmacher Oszkár, Milutinovits Corinna, Mattyasovszky Lajos József, Kleisl testvérek, Grosz Agoston, Mesa Lajos, Vojnich Guidó, Weisz Sándor és Fülöp, Baumgarten Elek, Blasebek István, Kalisch fivérek, Baron Andor, Grünbaum Zsigmond, Pobozy Róbert, Feleky József, a debreceni orsz. tanító-árvaotthon nagy fiúk, Günther Tivadar, Nagy István, Bihar Aladár, Bathory Gabor, Fölföldy Sándor, Fazekas József, Könya Zoltán, komádi Tarsoly Gergely, Piblinger Ernő, László Béla, Jeney K.

A kitűzött könyvjutalmat (Lauric André: Diákélet Angolországban) a budapesti III. ker. polgári iskola növendékei nyerték meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Technikus. Nem lehet előre biztosan tudni, hogy megkapja-e az ösztöndíjat; egy félévig rendes hallgatóként látogatni kell az előadásokat s a félév végén tartandó vizsgálat eredményeitől függ az ösztöndíj sorsa is. — **J. D.** (Pozsony). Annak a könyvnek «A kegyelemkenyér» a címe. Kapható lapunk kiadóhivatalában. — **K. M.** (Budapest). Megkaphatja. — **S. F.** A kiadóhivatal meg fogja a hiányzó számokat küldeni. — **Kiváncsi.** Lesz Verne regény is, de hogy melyik, azt előre nem mondhatjuk meg. A most folyó két elbeszélés a márciusi utolsó számban végződik. — **Poéta.** A legfőbb az istenadta tehetség, ezt semmi sem p. tolhatja. — **N. J.** (Budapest). A közlésre szánt rejtvények mindegyikét külön darab papírosra kell írni. — **Gy. Z.** (Kolozsvár). Annak a pályázatnak a sorsáról nem hallottunk semmit; legjobb lesz, ha a «Magyar Turista Egyesület» től kér felvilágosítást. — **D. J. és Névteien.** N. J. üzenete nektek is szól. — **H. N. J.** (Debrecen). Kérléseid közül valogatunk. — **H. J.** (Esztergom). Bármely hónapból kezdve előfizethet, de legelőszérűbb, ha az októberi számokkal együtt rendeli meg a lapot. Az október-áprilisi félév számainak 4 kor. 80 fillér az ára. — **J. L. és L.** (Hódmező-Vásárhely). Rejtvényeitek közül valogatunk. — **B. E.** (Budapest). Rejtvényedek közöljük. — **S. J.** (Pozsony). Olvasd el az N. J.-nek szóló üzenetet.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre --- 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre --- 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre --- 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

IZENET A MÁSVILÁGBÓL.

Elbeszélés

a magyar szabadságharc idejéből. Írta Teveli Mihály.

— Csinálj rendet itt a nagy szobában. Szedd ki a hagymát az almáriumból, hadd akassza oda a ruháját; a kemencéről takaríts le mindent. A leveles dohányt vitesd a pajtába, itt meg fűtess be. Hadd érezze jól magát. Sok pénz az a 60,000 pengő, érted? Az a Kardos, vagy hogy is hívják a Margit férjét, nem hagyja a bőrünkben. Fene gyerek lehet. Az piszkálja őket. Bizonyosan ő diktálta Margitnak a múltkori levelet, hogy gondolkod-e az adósságra. Az ember majd megőrül. A horvátok is megbolondultak; Jellasics elszökött, az a Róth tábornok meg, hogy a guta kerülgesse, megadta magát a minap nyolcezer emberrel Ozoránál. Pedig úgy spekuláltam, hogy . . .

— Befütyültek már annak a tervnek.

— Még hozzá az az eskü!

— Ne izgass, kölyök! Úgy tégy mindent, ahogy meghagytam. Az öreg Páriz-Pápai szótárt dobd a tűzre, ki ne hullasd belőle azt a két levelet!

VI.

Lovagias ellenség.

Megvolt a szüret is Domboson; a tengerit is hazahordták, meg a burgonya is legördült már a nagy pincébe.

Ilyenkor van legjobb dolga a eselésnek. Az egyik a dohány körül foglalatokodik, a másik a présházban sajtol; van, ki a gabonát mázsálja, hogy ha jönnek érte, vihessék mindjárt. Mert most nagy keletje van mindennek; jó áron vásárolják össze a termést.

Mind olyan munka, melynél nem kell nagyon sietni. Este meg éppenséggel kellemesen telnek az órák a pajtában, hol tengerihántás mellett jökdvüen dalolnak a lányok és legények.

Azaz, mit is mondok; ebben az esztendőben inkább búsulva esett meg a tengerihántás. Ott ültek tizenöt-húszan a nagy halom tengerin Vértesek pajtájában, a must is ott kínálkozott a nagy kádban, csapra verve, de nem igen akart megjönni a szokásos jökdv. A piros szemű kukoricát is egész közönyösen dobták félre; ki gondolna most pajzánásra, mikor olyan nagy szomorúság van mindenfelé?

Kardos Zoltán is benézett feleségével a pajtába. Éppen szombat este lévén, a szokottnál többen voltak együtt. Mikor beléptek, néma esend fogadta őket; csak a kisbíró fejezte be rövidesen mondókáját:

— . . . Aztán odakötötték mindahármat az asztal lábához s úgy gyújtották rájuk a házat.

— Már mint kicsoda? — kérdezé Kardos.

— Hát instálom, tekintetes úr, a horvátok tették azt Somogyban, a komám izente tegnap a keresztflammal, aki ide jött kisbéresnek.

— No, csak ne féljenek kendtek. Ide merészkedjenek csak, majd adunk mi nekik!

— Már én nem tehetek róla, félek tőlük! — kiáltott fel egy kis, cinege-hangú lányka a kád mögül.

A ház úrnője más tárgyra akarván terelni figyelmüket, kérte őket, hogy gyűjtsanak rá egy szép nótára.

Hozzá is fogtak tüstént. Más ilyen időkben nem igen jött ajkukra, legfőllebb verbunkos nóta. Még Kardos is kontrázott hozzá.

Már a másodikba fogtak, mikor berontott Márton, az öreg kertész, nagy vasvillával a ke-